

MAGDALENA SZELC-MAYS

Piszę na A

podręcznik
dla dzieci
w wieku
wczesnoszkolnym

universitas

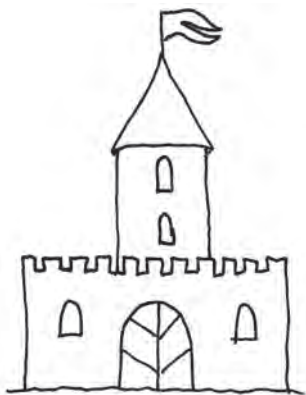
SPIS TREŚCI

Wstęp	7
CZĘŚĆ PIERWSZA	11
GŁOSKI I LITERY	11
1. Samogłoski	11
2. Spółgłoski	18
3. Spółgłoski zapisywane dwuznakami	37
4. Spółgłoski miękkie	43
MIĘKKOŚĆ I DŹWIĘCZNOŚĆ SPÓŁGŁOSEK	55
1. Spółgłoski twarde i miękkie	55
2. Oznaczanie miękkości spółgłosek	58
A) ć, ś, ń, dź	58
B) ci, si, ni, zi, dzi	60
C) ci, si, ni, zi, dzi przed spółgłoską	62
3. Spółgłoski dźwięczne i bezdźwięczne	67
ZNACZĄCE CZĘŚCI SŁOWA	74
1. Sylaby	74
2. Rymy i różnice w wyrazach	78
3. Różne, ale podobne wyrazy	80
ORTOGRAFIA	83
1. Wielkie i małe litery	83
2. Znaki diakrytyczne	90
3. Ćwiczenia ortograficzne (1) na ó-u, rz-ż, ch-h	92
4. Ćwiczenia ortograficzne (2)	97
Pisownia wyrazów z ó i u	97
Pisownia wyrazów z rz i ż	102
Pisownia wyrazów z ch i h	105
CZĘŚĆ DRUGA	111
PISANIE WYRAZÓW I TEKSTÓW	111
I. Podpisywanie i uzupełnianie	111
1. Zwroty grzecznościowe	111
2. Przedstaw się	115
3. Polska i Europa	118
4. Zwierzęta	122
5. Pory roku	129
6. Moja szkoła	135
7. Moja rodzina	139
8. Prezentacja własna	141

II. Pisanie z pamięci	145
1. Dom i mieszkanie	145
2. Ćwiczenia pamięciowe	149
3. Opisywanie i porównywanie	153
4. Ćwiczenia pamięciowe	156
III. Określenia	159
1. Kolory i kształty	159
2. Wygląd zewnętrzny i cechy charakteru	162
3. Ubranie	167
4. Zawody	169
5. Jedzenie	172
IV. Zagadnienia gramatyczne	176
1. Co jest lepsze, a co gorsze? (stopniowanie przymiotników)	176
2. Mój dzień (czas teraźniejszy)	180
3. Jak to zrobić? (tryb rozkazujący)	184
4. Ile to kosztuje? (liczebniki)	188
5a. Co robiłeś/robiłaś wczoraj? (czas przeszły)	191
5b. Co zrobiłeś/zrobiłaś wczoraj? (czas przeszły)	193
6a. Co będziesz robić jutro? (czas przyszły)	195
6b. Co zrobisz jutro? (czas przyszły)	198
7. Pogoda (przymiotniki i przysłówki)	200
8. Gdzie jest? (przymiotki)	203
9. Gdybym..., tobym... (tryb przypuszczający)	205
V. Praca nad tekstem	208
1. Rozwijanie tekstu	208
2. Skracanie tekstu	211
3. Pytania i odpowiedzi	214
4. Życzenia	217
5. Pozdrowienia	219
6. Opis obrazka	221
7. Sprawozdanie	223
8. Moje teksty	226
VI. Piszemy o Polsce	236
1. Polskie symbole	236
2. Święta polskie	238
3. Geografia Polski	244
4. Stolicy Polski	250
5. Parki narodowe w Polsce	252
6. Wielcy Polacy	254
KOMENTARZ DLA NAUCZYCIELA	265

Z

z

z

Z

Przeczytaj:

za - zo - zu - ze - zy
aza - ozo - uzu - eze - yzy

Zenek 1 Zuzia 2 tam 3 zebry 4 zabytki 5 zamek 6 królewski 7 Jest 8
lubią 9 znajduje się 10 W 11 Krakowie 12 są 13

Napisz:

W Krakowie są zabytki.

11

12

13

5

8

3

6

7

Twoje zdania lub wyrazy:

Ćwiczenie 5

Uzupełnij tabelkę wyrazami z pajęczej sieci. Wyrazy podziel na sylaby.

proś ba	pro sić

Ćwiczenie 6

Podkreśl w tekście wyrazy ze spółgłoskami miękkimi.

Kochana Asiu!

Byliśmy z wycieczką na wsi. Widziałam, jak siwy koń ciągnie wóz. Poszliśmy też do zagrody dla zwierząt. Były tam kozy z kozłatkami. One są prześliczne. Rzucałam kurom ziarno. Koto domu biegał pies Misiek, a kot Maciek bawił się z nami. Kot był śmieszny. Piliśmy ciepłe mleko i próbowaliśmy białego sera. Bardzo się cieszę, że byłam na wsi.

Pozdrawiam Cię

Zosia

Ćwiczenie 3

Połącz takie same liście tak, aby z zapisanych na nich sylab ułożyć wyrazy.

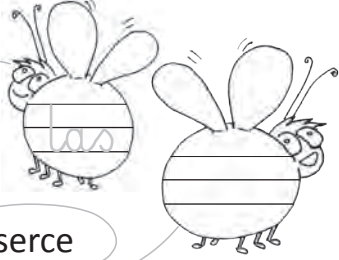
Ćwiczenie 4

Znajdź odpowiednie sylaby i podpisz rysunki.

ba	in	mysz	ba	niedź	ziom	dek	ko	le
dyk	ran	ża	koń	po	wia	ka	ra	łoś

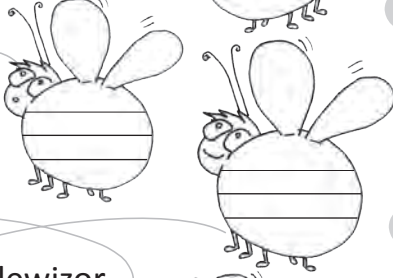
Ćwiczenie 2

Co łączy te wyrazy? Porównaj wyrazy w podanych poniżej parach i podaj ich część wspólną.

1. las laska

2. ser serce

3. samolot samochód

4. tor tort

5. telefon telewizor

6. zegar garnek

7. burak szarak

8. listonosz listopad

9. stukot kotwica

10. krzyżak żakiet

11. kawaler kawa

Ćwiczenie 3

Wypisz wyrazy ukryte w podanych przykładach.

malina	<u>malina, lina</u>	porzecza	_____
pasta	_____	kotlety	_____
motor	_____	pantofle	_____
tatarak	_____	hamak	_____
burak	_____	listek	_____
słońce	_____	osada	_____
końcówka	_____	podróże	_____
listonosz	_____	apteczka	_____
pistacja	_____	zegar	_____
budzik	_____	nóżka	_____

Ćwiczenie 2

Odpowiedz na pytania, wykorzystując słowa z ramki. Następnie popraw zdania zgodnie z prawdą.

bocian • ryba •
pies • wąż •
dzik • foka •
kret • gepard •
ślimak • zebra •
koń • jaskółka

Które zwierzę lata? _____

Które zwierzę pływa? _____

Które zwierzę biega? _____

Które zwierzę pełza? _____

Które zwierzę galopuje? _____

Które zwierzę ryje? _____

Jaskółka ~~ryje~~ lata.

Ryba galopuje.

Wąż biega.

Koń pełza.

Pies pływa.

Kret lata.

Ćwiczenie 2

Dopasuj nazwy miesięcy do pór roku.

lutyl • maj • kwiecień • wrzesień • styczeń • listopad • marzec • czerwiec • lipiec •
październik • grudzień • sierpień

wiosna lato
jesień zima

Ćwiczenie 3

Odpowiedz na pytania. Możesz użyć wyrażen z ramki.

Co robisz jesienią?

Co zazwyczaj robisz wiosną?

Co robisz latem?

Co zwykle robisz zimą?

chodzę po trawie, zbieram grzyby, kąpię się w basenie,
jeżdżę na nartach, sadzę rośliny, oglądam kwiaty, jeżdżę na
rowerze, palę ognisko, lepię bałwana, jeżdżę na sankach,
buduję igloo, pływam w oceanie, grabię liście, karmię ptaki,
gram w piłkę, opalam się

Ćwiczenie 5

Kim chcą zostać w przyszłości te osoby? Napisz zdania według wzoru.

Marysia chce być lekarką.

Ćwiczenie 6

Odpowiedz na pytania.

- Co najbardziej lubisz robić? Kim chcesz być w przyszłości?

Ja

- Co lubią robić twoja koleżanka i twój kolega? Kim chcą być w przyszłości?

Ona
On

6a. Co będziesz robić jutro? (czas przyszły)

Ćwiczenie 1

Co oni będą robić? Uzupełnij zdania.

Ola będzie _____ i _____

Jacek będzie _____ i _____

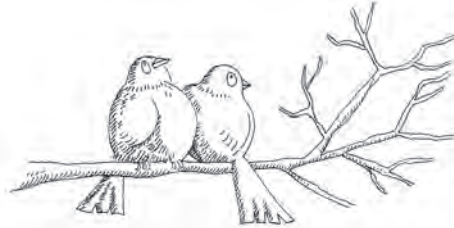
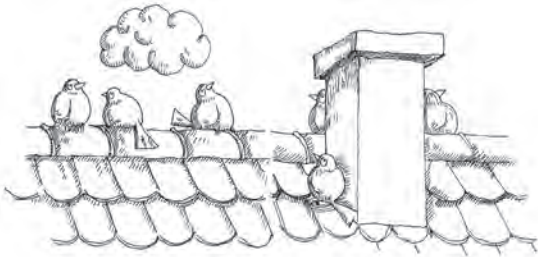

Krzyś i Ania będą _____ i _____

8. Gdzie jest? (przyimki)

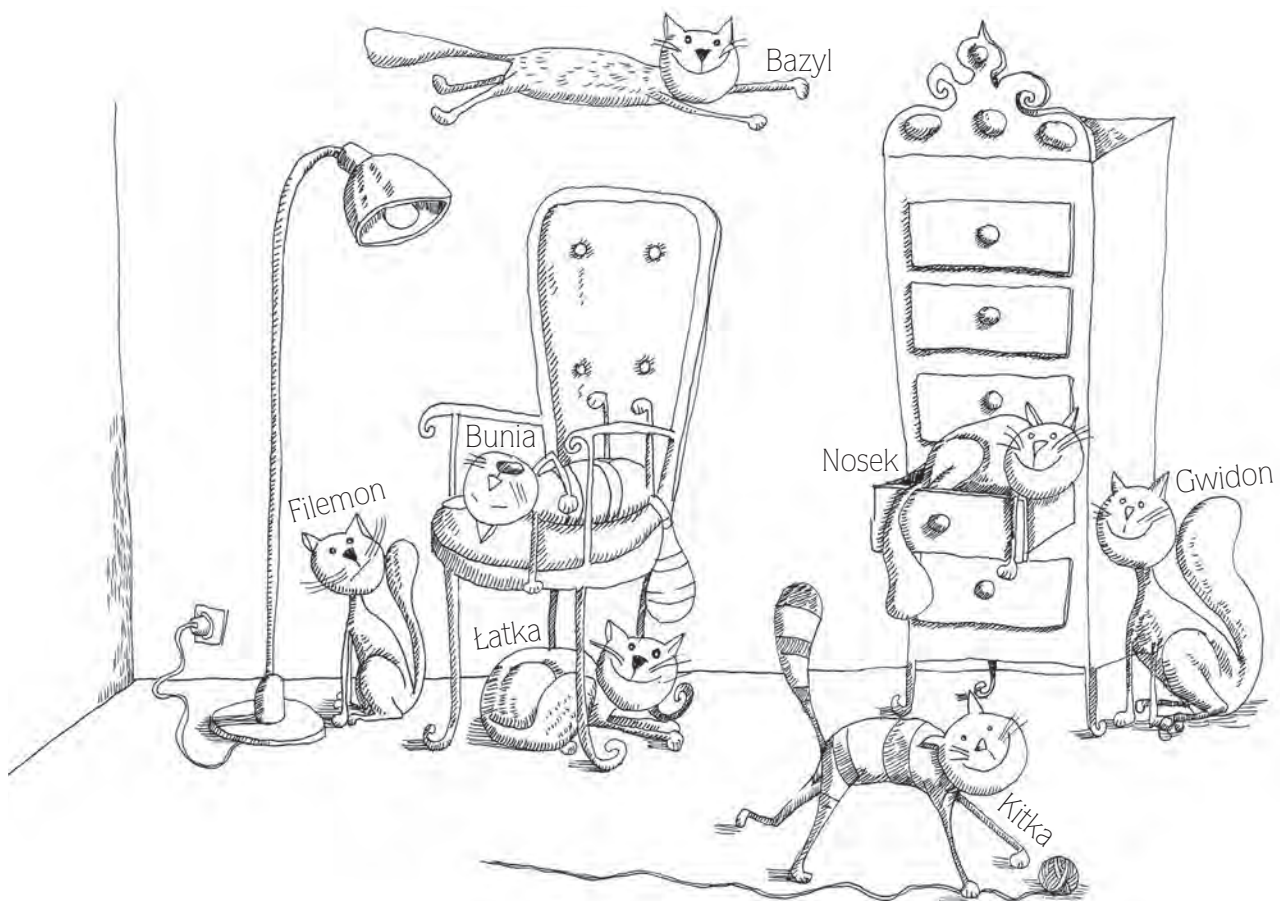
Ćwiczenie 1

Napisz, gdzie są wróble, używając przyimków **na**, **w**, **przy**.

Ćwiczenie 2

Napisz, gdzie są koty. Użyj przyimków: **na**, **w**, **obok**, **przed**, **za**, **pod**, **nad**.

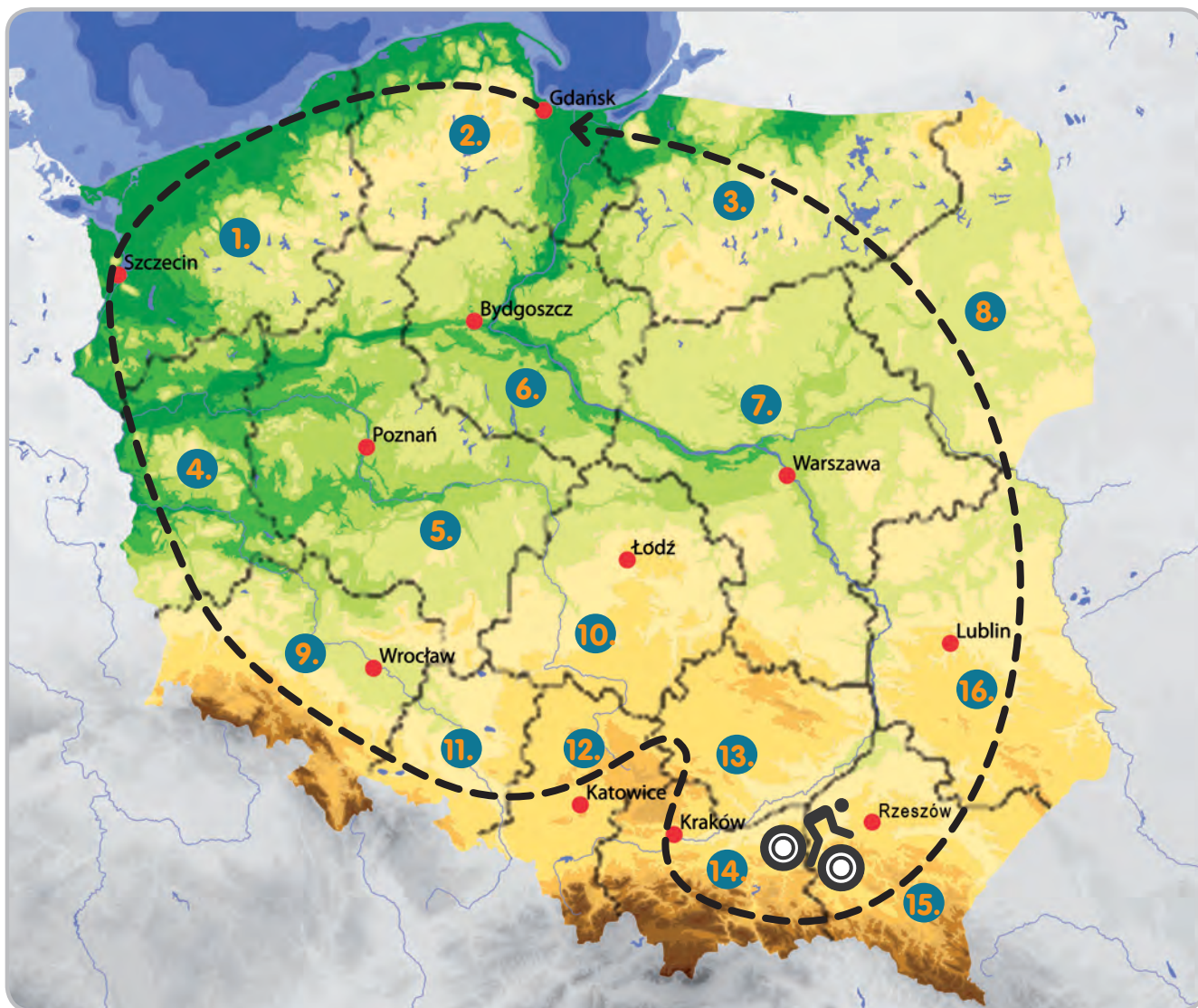

Bunia śpi na fotelu.
Bazyl
Filemon
Gwidon

Kitka
Łatka
Nosek

Ćwiczenie 4

Przemek, Wojtek i Michał wybrali się na rajd rowerowy dookoła Polski. Napisz krótki tekst o ich podróży i wymień województwa, przez które jechali. Skorzystaj z tabeli z ćwiczenia 3.

Przemek, Wojtek i Michał pojechali w lecie na rajd rowerowy. Swoją podróż zaczęli w (1) województwie zachodniopomorskim, potem przejechali przez

KOMENTARZ DLA NAUCZYCIELA

Pisanie to sprawność, która wymaga wiele wysiłku od dziecka, dlatego ważną rolę odgrywa tutaj motywacja. Aby proces nauki pisania po polsku był dla dziecka przede wszystkim dobrą zabawą, lekcje pisania powinny opierać się na rytuałach i zabawach, które będą sprawiać uczniom radość.

Należy przy tym pamiętać, by zaproponowane niżej gry i zabawy dostosować do wieku i poziomu uczniów. Dla młodszych i mniej zaawansowanych uczniów można wybrać te, w których pisze się tylko jedno lub dwa słowa, jak np. pisanie własnych imion, nazwisk itp. Dla bardziej zaawansowanych przewidziane są bardziej skomplikowane zadania, jak np. szukanie słów na wybraną literę albo układanie zdań.

→ MIEJSCE

Na początek należy zadbać o wystrój i wyposażenie klasy, w której odbywają się lekcje pisania. Powinny być zaopatrzone w duże arkusze papieru, dodatkowe tablice oraz przybory typu kolorowe pisaki, farby i pędzelki, atrament, patyczki, ptasie pióra, kredki itp. Istotne jest również, aby dzieci przy stolikach miały wystarczająco dużo miejsca, by swobodnie pracować.

→ ZNAK ROZPOCZĘCIA

Dobrym pomysłem jest wybór towarzysza lekcji pisania. Może to być maskotka lub obrazek, na którym przedstawiona jest jakaś wybrana przez dzieci postać lub rzecz np. czarny kruk, piszący krasnoludek, pszczoła-pisarka, pan długopis itp. Należy opowiedzieć dzieciom historię związaną z daną postacią lub rzeczą, która uzasadni jej wybór na przewodnika tych lekcji. Następnie nauczyciel wprowadza zasadę, że maskotka lub obrazek pojawią się we wskazanym miejscu – widocznym dla wszystkich uczniów, jest to znak, że rozpoczyna się lekcja nauki pisania.

→ PROPOZYCJE ZABAW

Poniżej przedstawiono propozycje zabaw, które mogą być przydatne podczas nauki pisania. Można je modyfikować odpowiednio do potrzeb ucznia, pamiętając o głównym celu, jakim jest motywowanie poprzez radosną zabawę. Materiały do zabaw nauczyciel może przygotować sam lub razem z uczniami. Jeżeli to możliwe, nauczyciel powinien zadbać, aby kartki, wizytówki, arkusze papieru, na których mają pisać dzieci, miały linie.

1. LISTY OBECNOŚCI

• DRZEWO

Na dużym arkuszu papieru rysujemy lub wycinamy drzewo, które ma tyle gałęzi, ile jest dzieci w klasie. Wycinamy kolorowe liście (mogą mieć różne kształty i kolory), które leżą w pudełku (maks. 15 liści na dziecko). Dzieci, które przychodzą na lekcję pisania, wybierają swój liść (wg kształtu lub koloru, zawsze taki sam), wpisują swoje imię i wklejają swój liść na swoją gałązkę. Z czasem utworzą liściaste drzewo, które będzie listą obecności dzieci w klasie w ciągu roku/semestru.

• DUŻA LISTA

Na dużym arkuszu papieru rysujemy tabelkę z datami (15 dat na semestr). Przed rozpoczęciem lekcji dzieci wpisują swoje imię pod odpowiednią datą.

• KALENDARZ

Podobnie jak w przypadku dużej listy, przygotowujemy tabelkę z datami. Przed rozpoczęciem lekcji w odpowiedniej kratce dzieci rysują chmury, deszcz, śnieg itd., określając w ten sposób pogodę, jaka jest danego dnia, i dopisują swoje imię i nazwisko. W tej wersji będzie to **kalendarz pogody**.

Można też przygotować **kalendarz humoru**. Zamiast ikonki przedstawiającej pogodę dzieci mogą rysować tzw. emotikony, czyli buzie z odpowiednim grymasem, w zależności od humoru, jaki mają w danym dniu mają.

Jeżeli grupa jest nieduża, można zrobić **kalendarz z atlasem zwierząt**. Na arkuszu papieru naklejamy obrazki przedstawiające zwierzęta. Dzieci wybierają swoje ulubione zwierzątko i podpisują się pod nim z datą.

Przykład:

2. PISANIE NA ROZPOCZĘCIE LEKCJI

Po podpisaniu listy obecności każde dziecko przechodzi do dużego arkusza papieru i kolorowymi flamastrami pisze np.

- literkę, którą lubi lub którą zapamiętało;
- imię swojego kolegi/koleżanki, którego/którą lubi;
- słowo, które zapamiętało;
- imię ulubionego zwierzątka;
- ważną wiadomość, np. *Mam urodziny!*;
- zdanie, np. *Lubię lody.*

Nauczyciel decyduje, co piszą dzieci danego dnia.

3. ZABAWA PRZYBORAMI

Na dużych arkuszach papieru dzieci piszą swoje imię (lub inne wybrane słowa) różnymi przyborami, np. ołówkiem, długopisem, flamastrem, piórem, patyczkiem, pędzelkiem itp. Potem porównują wyrazistość liter i oceniają wykonanie napisu.

4. WIZYTÓWKI

W zależności od stopnia zaawansowania w nauce pisania zabawę można upraszczać lub komplikować.

• WIZYTÓWKI TRADYCYJNE

Na przygotowanych wcześniej karteczkach różnymi przyrządami piszemy swoje imiona. Mogą być wyklejone z plasteliny, wydartego papieru, ziarenek itp. Następnie przypinamy je do ubrania. Dzieci mogą też zrobić kilka swoich biletów wizytowych i rozdać wybranym kolegom. Następnie każdy odczytuje imiona na zebranych wizytówkach lub mówi np.: *Dzisiaj w klasie spotkałem/am Anię, Jurka, Adasia.*

• WIZYTÓWKA-REBUS

Na wizytówkach mogą być rebusy, rozrzucone litery (A a i n = Ania) lub pomieszane sylaby (np. sia-Zo), które trzeba odczytać i utworzyć imiona. Można też na wizytówce zapisać słowa, których pierwsze litery mają dać imię dziecka, np. *jabłko, ubranie, rower, ekran, klucz = Jurek.*

• WIZYTÓWKA Z ZOO

Dzieci piszą swoje imiona i nazwę zwierzęcia, które lubią, np. *Ania – lew, Adaś – wielbłąd, Krzys – zebra.* Następnie przedstawiają się sobie nawzajem. Każde dziecko na kartce zapisuje, jakie zwierzę poznało. Na koniec tworzą zdania, np. *Byłem/łam w ZOO. Spotkałem tam lwa, wielbłąda i zebra.*